

T. C.

Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları

1953 İKRAMİYELERİ YEKÜNÜ

1.00.000 Lira

15 Ev, 4 Traktör ve

DOLGUN PARA İKRAMİYELERİ

FAZLA TAFSİLÂT İÇİN 449 ŞUBE VE AJANSIMIZ EMBİNİZDEDİR.

Türkiye İş Bankası

1953

Yılı İkramiye Planının Son Çekilişi

30

ARALIK

BAHÇEİ 6 EV

Çeşitli Para İkramiyeleri

102

TÜRK FOLKLO ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1954

İÇİNDEKİLER:

Folklor Atlası Dâvası Dr. Fhil. Hamit Z. KO.
Türkülerimizin Doğuş Hikâyeleri: Alageyik . . . Yaşar Kemal GÖĞÇER
Matmut R. Gazlımihâl Kütüphanesini D. Konservatuarına verdi . . T.F.
Bamsı Beyrek'in Zile Rivayeti Cahit ÖZTEPE
Cemal'n'n Hüma ve Hümayun Adlı Eseri Hakkında . . . Hayri AKY
Suşehri Köylerinde Dügün (- II -) Şükrü
Perişanlıgımız ve Yugoslav Halk Dansları Balesi T.
Gelenek ve Görenekler: Kız Kaçırma Mehmet KALKAN
Konya'da Tavus Baba Efsanesi Mehmet
Bilinmeyen Bir Şair Mi Cevdet ARS
Bekçi Baba Destanları (- V -)
Kırım Atasözleri Mustafa
Besni'den Derlenen Masallar: Keloğlan Masalı

Sayı: 54

MİLLİ KÜTÜPHANE

ANKARA

103

T. C.
Ziraat Bankası

Tasarruf Hesapları
1953 İKRAMİYELERİ YEKÜNÜ

1.00.000 Lira

**15 Ev, 4 Traktör ve
DOLGUN PARA İKRAMİYELERİ**

FAZLA TAPŞILAT İÇİN 449 ŞUBE VE AJANSIMIZ EMBRİNİZDEDİR.

Türkiye İş Bankası

1953

Yılı İkramiye Planının Son Çekilişi

**30
ARALIK**

BAHÇEİ 6 EV

Çeşitli Para İkramiyeleri

102

TÜRK FOLKLO ARAŞTIRMALARI

İSTANBULDA ÇIKAR, AYLIK
HALK KÜLTÜRÜ DERGİSİ

Ocak 1954

İÇİNDEKİLER:

Folklor Atlası Davası Dr. Fihri Hamit Z. KO
Türkçülerimizin Doğu Hikâyetleri: Alagoyluk Yaşar Kemal GÖÇÜ
Matmut E. Gazimihal Kütüphanesini D. Konservatörüne veriti T.K.
Bamsı Beyrek'in Zile Rivayeti Cahit ÖZEL
Cemal'in Hilma ve Hümayun Adlı Eseri Hakkında Hayri AK
Suşehri Köylerinde Düğün (-II-) Şükri
Perişanlığımız ve Yugoslav Halk Dansları Balesi
Gelenek ve Görenekler: Kız Kaçırma Mehmet KALHA
Konya'da Tavus Baba Efsanesi Mehmet
Bilinmeyen Bir Şair Mi Cevdet ARF
Bakçi Baba Destanları (-V-)
Kırım Atasözleri M.
Besni'den Derlenen Masallar: Keloğlu Masalı

Sayı: 54

Milli Kütüphane
ANKARA

103

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU: AĞUSTOS 1949
AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MES'UL MÜDÜRÜ: İHSAN HİNÇEK

No: 54

OCAK 1954

YIL: 5; CİLT: 3

Folklor Atlası Dâvası

Yazan: Dr. Phil. Hamit Z. KOŞAY

UNESCO ile işbirliği halinde çalışan CIAP (—Commission Internationale des Arts et Tradition Populaires) Uluslararası halk sanatları ve gelenekleri komisyonu 1953 Eylülünde Belçika'nın Namur şehrinde bir uluslararası konferans toplamıştı. Bizim iştirak edemediğimiz bu konferansta Avrupa ve ona konu ülkelerin halk kültürü dâvası ele alınmış ve 1955 Şubatında tekrar bir konferans akdederek bugüne kadar halk kültürü sahasında ilgili memleketlerde nelerin yapıldığı ve ne gibi tasarılar olduğu bahis konusu olması kararlaştırılmıştır. İsveçli Profesör Sigurd Erixon hazırlık yapmakla görevlendirilmiş bulunuyor.

Profesör Sigurd Erixon bize de gönderdiği bir mektup ve şifrelerle aşağıdaki bilgilerle ortaaktadır:

1 — Millî yahut mahalli olarak etnolojik veyahut folkloristik atlaslara mâlik misiniz?

- Basılmış olanlar.
- Basılmaya başlanmış.
- İstikbâlde basılması p'ânlaşmış.

Eğer memleketinizde bu hususta bazı çalışmalar var yahut plânlaşmışsa lütfen teferruatı üzerinde ve atlasın büyüklüğü, tanzimi v.s. hususunda malûmat veriniz.

2 — Sizin memleketinizde bu işe memur edilen müessese ve şahıslar kimlerdir. Bu hususta herhangi bir basılmış neticeyi ihtiva

eden ve onların çalışmalarının tekâmülünü gösteren hususlardan bahsedebilir misiniz?

3 — Umumi atlasların yanında büyük memleketinize yahut bir kısmına ait tipik etnolojik yahut folkloristik dağılmayı ihtiva eden haritalar basılmış veya plânlaşmış olarak halk hayatını araştırma sahasında şumullü şekilde çalışmalara mâlik misiniz? Bunlardan dağılma şartları üzerinde çok büyük ehemmiyetleri olanları var mıdır?.. Yazarı kimlerdir?

4 — Sizin memleketinizde harita işi tatbikatında göze çarpan teknik ve teknik prensiplerin belli başlılarını neler olduğu hakkında tatmin edici bilgi verebilir misiniz?

5 — Bütün Avrupanın, bir kısmının yahut dünyanın dağılma şartlarını gösteren herhangi bir eser var mıdır? Eğer varsa, herkesin alâkasını celbedebilecek bu neşriyatı kimler veya hangi teşekküller yapmıştır.

6 — Müttekabil yardımlar ve millî atlasların hazırlanması hususunda tavsiyelerinden faydalanılan milletlerarası bir teşekkülle alâkadar mısınız?

7 — Avrupa, Avrupanın etrafındaki memleketler ve Avrupanın kültürü bakımından mirasçısı olan dünyanın diğer kısımlarındaki memleketlerin başlıcalarını ihtiva eden milletlerarası bir atlasın gerçekleşmesi için bu işbirliğinin devamı ve hızlanmısıyla alâkala-

Türkülerimizin Doğuş Hikâyeleri:

ALAGEYİK

Yazan: Yaşar Kemal GÖGCELİ

Dağlardan aşağı çam kokusu gelir. Keklik kokusu gelir. Kızlaç köyünde bir tek çam bile yoktur. Kızlaç köyü gece, gündüz çam kokar. Gâvurdağlarının eteği çayır çemendir. Kızlaç köyü çayırık çemenlik bir düzlüktedir. Yani yayladır. Aşağılar Çukurovadır. Çukurova sıcaktan yanar. Bundan yıllarca önce olsa gerek.. Yıllarca Çukurovada in-cin top oynamış. Çukurova sazlıktan, bataklıktan, başka bir şey değilmiş. Kızlaç köyüne yukarıdan çam, keklik kokusu... aşağıdan butak kokusu.. Gâvurdağlarının sarp kayaları.. Çukurovanın denize benzeyen düzlüğü.. Bir türkü söylenir, Çukurovaya has bir türkü: «Atı yavuz ceren tutar» (Ceren dedikleri ceylan-dır.) Çukurova cerenle doluymuş. Sürtü halinde cerenler Çukurovada cirdi oynarlarmış. Atı yavuz, atı yığıt olanlar cereni atla kova kova tutarlarmış. Şimdi Çukurovada ceren kalmamış, nesli tükenmiştir. Çukurova, sürmeli cerenlerden ayrı düşmüştür artık.

Gâvurdağı ufakık, tefecik görünür ya.

nir mısınız?.

8 — Münakaşa edilebilecek diğer sualler arasında ancak bazı unsurlar üzerinde mütalعاتarası teşriki mesaiyi temerküz ettirebilir. Meselâ: Ziraat âletleri gibi bunlar 1954 milletlerarası Copenhagen konferansında görülmeyecektir. Yahut şimdiden daha geniş ölçüde milletlerarası harita (folklor haritası) için reprezentatif unsurlar ele alınabilir.

9 — Yukarıda zikredilen suallerden başka bunlarla alakalı olarak sizin ilâve edeceğiniz noktaî nazaratlar var mıdır?.

Kültür ve neşriyatın doğru olarak bütün isim ve adreslerini vermeyiz çok ehemmiyetlidir. Mümkün olduğu takdirde neşriyatdan yahut harita, plânlardan bazı örnekler gönderirseniz çok müteşekkîr olacağım.

Stockholm October 1953

Sigurd Erixon

Adres:

Prof. Sigurd Erixon

106

Gâvurdağı gibi sarp, kayalık bir dağ dahe yoktur. Alageyik sarpta gezer. Kayadan ka-yaya çangal boynuzlu geyik sürüleri uçarmış. Şimdi o da azaldı. Geyik avı at işi, tuzak işi değildir. Güc ister, bilek ister. Keskin atıcı ister. Alageyik avcısı uçan turnayı gözünü bebeginden vurmali.

Kızlaç köyünde bir ev.. Şimdi değil, geçmiş zamanda. Güneydeki koca kayanın dibine düşer. Köyün düz üstündeki kayaya «Uğur-nuz Kaya» derler. Çocuklar yanına varmağa korkar. Yıllar geçmiş ne kimse o evin yerine ev aypmış, ne de o kayanın yanına varmış-tır. Düzlükteki kayayı her gören «Ala Geyik» türküsünü söylemeye de içinden geçirir. İlt, aci, derdil bir türküdür.

Evin dört yanını geniş ceviz ağaçları çevirmişti. Koca cevizin dalları karanlık bir gece gibi dalgalanır. Gölgesi ağır olur. Şimdi o cevizlerin yerinde yeşer esiyor. Cevizleri çınar dallarından örümüş bir çit çevirirdi. Çit yepyeni.. Çınar damar damar. Çitin

Lusthusporten,
Stockholm, (Sweden)

Demokrasi dünyasında haklıyla yer almak, Batılı memleketlerin çabalarına eldivet ve samimiyetle katılmakla mümkündür.

Yukarıdaki anket yurdumuzda halk kültürünü tetkik sahasında nelerin eksik olduğunu açıkça göstermektedir. Dağınık çalışmalar yerine daha sistematik bir yol takip etmek Üniversitelerimizden başlayarak Türk Halk Kültürünü araştırmak için enstitüler kurmak, mahdut güçleri bir araya toplamak Etnografya Müzesini imkân nisbetinde büyük ölçüde geliştirerek ve çalışacak elemanları, modern tetkik cihazları ile teçhiz ederek yurdun gözme ve tanıma imkânlarını sağlamak gerektir.

Bu yapılmadığı takdirde Demokrasi Rejiminin ilim cephesi sakat kalacak ve kültürümüzün en esası unsurunu teşkil eden halk kültürünü de yarın cenabilerden öğrenecek zaruretî hâsıl olacaktır.

ARAŞTIRMALARI

kapısında uzun, çangallı iki geyik boynuzu dikildi durur. Gayetlen heybetlidir. Sonra, evin kapısına da gene öyle, kocaman iki boynuz daha çakılmıştır. Bunlar da gayeten heybetlidir. Evin içi, tüyleri altın gibi yıldırdı eden geyik postlarıyla döşelidir. Kırmızıya, sarıya çalan postlar.. Tüylerin uçlarından altın ışıklar fıskırmış. Yorgan yerine geyik postu.. Kilim yerine geyik postu. Postların hepsi büyük, hepsi güzel. Yalnız içlerinde bir kuzu postu var. Boynu bükük, mahzun duruyor. Al götür sarp dağlara. Bırak. Bulsun anasını, sarılsın memesine. Öyle bir hali var.

Oğul, yirmi beş yaşlarında uzun boylu, esmer, tatlı yüzlü bir delikanlıdır. Alının sağ yanında büyücek bir yara izi var. Altındaki doru atı kan-ter içinde. Kantarması köpüğe batmış. Atın sağ terkisinde bir geyik yavrusu asılı. Yavruyu başaşağı asmış. Geyik yavrusunun sürmeli gözlerinin ışığı sönmüş. Kara, donuk. Gözünü karası kıtır kıtır olmuş. Ölü geyik gözleri kadar yürek yakar.. Çok kederli gözler vardır. Kederli gözler güzeldir. Kederli gözler kara olur. Bu gözlerle geyik gözleri derler. Ölü geyik kuzusu gözü.. Otur da başına ağla!

Ana, ellerini beline dayamış, avluya girdiğindenberi, bir oğluna bir geyik yavrusuna bakıyor. Oğlu atın üstünde donmuş gibi.

Ana hisşimla: «Sana yüz kere dokunma bu kuzulara demedim mi? Elin kurur demedim mi? Bir ocağın bir umudu, bir bahçenin tek fidanını demedim mi? Gözümün ışığı oğul! Canım oğul!» dedi. Sonra ata doğru gidip, geyik kuzusunu oksadı. «Yazık değil miydi bu ana kuzusuna? Ana olsan, analığın ne olduğunu bilirdin.»

Atlı hiç bir şey söylemiyordu. Dalmuş gitmişti. Usulca ek attan indi. Kundağı sedef kakmalı tüfeğini cevizin altına astı. Tüfeğin kundağı geyik suretleriyle işlenmişti. Damarlı sedeften bir geyik vardı kundağta, yumulmuş uçuyordu. Bir Avşar kiliminden kopup gelmiş.. Üstünde dal dal ışık. Sonra gelip kuzuyu da terkiden aldı. Onu da bir dala astı. Dallar arasından pâre pâre ışıklar dökülüp, kuzunun parlak, kızıl çalan göğdesini nakışuyordu.

Geyiğin gözlerine sinekler çökmüştü.

Ana: Yavrum,» dedi, «deli yavrum. Neden vurdun bu fukarayı? Keşki anas'm da bile vuraydın. Kuzusuz geyik ne yapar şimdi

dağlarda tek başına?»

Oğulun kendine güvenir bir hali vardı: — «Bu dağların geyiğini hep ben vurdum,» dedi.

Ana: — «Ben korkuyorum,» dedi.

Oğul: — «Bir daha geyik kuzusu avlamam,» dedi.

— «Hiç geyik avına gitmesen ne olur?» dedi ana. «Bir ocağın bir umudusun.»

Bahar güneşi kırmızı kayaların üstüne düşer. Ak bulutlar döner yücesinde. Kırmızı kayaların dibini yeşil otlar örtmüştür. Türü çilekler açar, kokusu yayılır havaya. En güzel geyik avı baharda yapılır. Bir yüce dağın düzlüğünde sürüyle geyikler yayılır. Örkek geyikler. İnsan kokusu almazlar, bir çattırdı duymasınlar, boynuzlarını dikip uçarlar.. Geyik avı zordur.. Atıklık ister, gençlik ister..

Şafağın yeri daha yeni yeni ışıyordu. Dağların kokusu birbirine karışmıştı. Kırmızı kayalar al vala giyinmiş. Durmuş Alinin sedef kakmalı tüfeği elindeydi. Kayadan kayaya geyik gibi sekiyordu. En yüksek doğruya varmıştı. Koyağın birinde bir parça kar gördü. Kar parçası yeşil otların arasında kalmıştı. Otları aralayıp kara baktı. Karda bir geyiğin ayak izini gördü. Geyiklerin gidiş yönünü buldu. İzler daha tazeydi.

Yandaki sivri kayayı dolandı. Sivri kayanın arkasındaki düzlükte birden karşısına kocaman bir geyik çıktı. Habersiz yayılıyordu. Durmuş Ali nişan aldı. O nişan alır almaz, habersiz gibi duran geyik fırladı, gözden kayboldu. Durmuş Alinin kızgınlıktan elleri titredi. Geyiğin peşinden koştu. Bir tepe, büyük bir kaya daha aştı.. Birden sevindi. Aynı kocaman geyik.. Durmuş, gene eskisi gibi yayılıyordu. Nişan aldı, teliği çekmeden geyik gene fırladı.. Durmuş Ali gene peşinde.. Geyik kaçıp kaybolmuyor, kağıktan sonra bir düzlüğe varıp Durmuş Aliyi bekliyor, o nişan alır almaz yanındaki kayanın arkasına uçuyordu. Bu, belki akşama kadar böyle devam etti. Durmuş Alinin ellerini, dizlerini kayalar yemiş, kanlar akıyor, geçtiği kayalar kana bulanıyordu.

Kendi kendine boynuna: «Ben bu geyiği ölsün de bırakmam,» diyordu.

Ve geyik onu aynı minval üzere kendi sarp kayalarına çeldiyordu.

Gün aşağılara doğru sarıkmış, usulca

şam oluyordu. Durmuş Ali sedefleri kan içinde kalmış tüfeğini doğrulttu, geyik bir uçurumun başındaydı, kendini aşağı attı. Durmuş Ali: «Vurdum,» dedi. Geyiğin kendisini attığı yere geldi ki ne görsün, bir uçurum ki ucu bucağı yok. Belindeki uzun ipi bir kayaya bağlayıp uçuruma sarktı. İpi yetişmedi. İpi yetişmeyince «İnadım inad,» dedi, kendisini aşağılara bıraktı. Kayanın yüzünde karlı bir kaya çıkıntısı vardı, oraya düştü. Bir ayağı kırılmıştı. Geyiği dersiniz, Durmuş Ali oraya düşer düşmez kayadan kayaya uçarak gözden kayboldu. O zaman Durmuş Alinin aklına geldi ki bu koca geyik vurduğu kuzunun anasıdır. Onu buraya çekmekle öcünü alıyor..

Karanlık bastı, Sarp kayada yaraları azdı Durmuş Alinin.. Yaraları sızladı, Durmuş Ali ettüğünden bin pişman. Anası aklına geldi.. Nişanlısı aldına geldi. Ölümü gördü.

Sabah oldu. Ala şafak yaraları üstüne açıldı. Durmuş Alinin.. Ve o boynuzlu büyük kocaman ana geyik önünden bir kayadan bir kayaya uçtu. Durmuş Ali sızlandı. Yukarı baktı, üstü ile kavak boyu cam gibi düz bir kayalık. Aşağı baktı, dili-başı belli olmayan bir uçurum. Kurtuluş imkânı hiç yok. Aradan günler geçti. Kayanın üstünde yaralı, ölüme teslim inledi, sızladı. Her Allahın gözü de o geyik önünden bir kere geçip kayboldu.

MAHMUT RAGİP GAZİMİHÂL'İN BAĞIŞI

Haber aldığımız göre memleketimizin değerli müzikologlarından Ankara Devlet Konservatuarı Müzik Nazariyatı Hocası ve Türk Ansiklopedisinin Müzik kısmı mütehassıslarından Mahmut Ragıp Gazimihâl, hususî kütüphanesini hocalık yaptığı müesseseye bağışlamıştır. Kütüphanesinde en az 2000 adet ve nüshaları hemen hiç bir kütüphanede bulunmayan eser mevcuttur.

Yazı alemimizin üstadlarından olan Mahmut Ragıp Gazimihâl'i tebrik eder, kendisine bu mîlâtesua hareketinden dolayı teşekkürlerimizi sunar, sıbhatler dileriz.

Son günleri yaklaştı. Duyulur duyulmaz, yanık bir sesle dağı-taşı eriten bir türkü söylüyordu. Yanık bir türkü.. Son günüydü, avcılar bu türküyü duydular, türkünün geldiği yeri araya araya buldular. Kayanın başındaki ip öyle sarkıp duruyordu. Seslendiler, Durmuştan anlaşılmasa bir ses geldi. Sonra türküsünü gene söylemeğe başladı, Türküyü söyledikten sonra da can verdi.

O sarp kaya Gâvurdağının güney tarafına düşer. Günlük güneşliktir. Kayanın tepesinden aşağı bakacak olursanız, ama iyice bakmazsanız, o çukukta yerde bir yığın beyaz kemik görürsünüz. Bir de o kaya için başka bir şey söylerler: Gece olsun, gündüz olsun, ne zaman o kayanın yanından geçilirse insanın kulağına ince, yanık, derdli bir türkü gelirmiş.. Öyle söylerler..

Kızlaç köyünde, güneydeki kayanın dibinde, ulu cevizler çevrili evde insan kalmamış.. Geyiklerin ahi o evi yemiş bitirmiş derler. O evin yerinde ot bile bitmezmiş.

Yukarıdan çam, kekik kokusu gelir. Aşağıdan bir sıcak dalgası, bataklık.. Çukurova bataklıklarında nergis açar. Kirli bataklık suları sarıya, beyaza donar. Çukurovanın sürmeli gözlü cerenleri.. Dağlardan bir türkü inip ovaya yayılır. Sürmeli cerenlere ağıttır bu.

Kayadan kayaya da bir türkü yankılanır.

ALAGEYİK TÜRKÜSÜ

Ben de gittim geyiğin avına
Geyik çekti beni kendi dağına
Tövbeler tövbesi geyik avına
Siz gidin kardeşler kaldım kayada

Ben giderken kayabaşı kar idi
Yel vurdu da ilkom silkom eridi
Ak bilekler taş üstünde çürüdü
Siz gidin avcılar kaldım kayada

Urganım kayada asılı kaldı
Esbabım sandıkta değil kaldı
Silada nişanım kişülül kaldı
Siz gidin kardeşler kaldım kayada

Kayanın dibine çadır kursunlar
Oltu davul çifte zurna vursunlar
Nişanımı kardeş'ime versinler
Siz gidin avcılar kaldım kayada

Araştırmalar:

DEDE KORKUT

Bamsi Beyrek'in Zile Varyantı

Yazan: Cahit ÖZTELLİ

Bugün Anadolu'da Dede Korkut hikâyelerinden Bamsi Beyrek, Tepegöz, Deli Dumrul yaşamaktadır. Bunlar içinde en yaygın olanı «Akkavak Kızı» veya «Beğ Bögrek» adı ile anılan «Bamsi Beyrek»dir. Bu hikâyenin on altıncı yüzyılda da bilindiğini ve diğer halk hikâyeleri Şah İsmail, Arabi Zengî, Leylâ ile Mecnun, Ferhat ile Şirin, Hurşit ile Mahmiş, Kanber ile Arzu, Aşık Garip gibi bir hikâye olarak yayılmış olduğunu ve Akkavak Kızı olarak adlandırıldığını Kerem ile Aşî hikâyesinden öğreniyoruz. (Bakınız: Kerem ile Aşî, Maarif kitaphanesi, 1950, s. 85). Burada konumuzla ilgili dörtlük, alındığı cönkten yanlış okunduğu için Beyrek yerine Yörük, Akkavak Kızı da Kavak Kızı yazılmıştır. Bunları düzelterek alıyoruz. Es-ki taş basma Kerem'de de benim düzelttiğim gibidir (Bakınız; Orhan Şaik Gökyay, Dede Korkut, s. XIV).

Akkavak Kızı Bey Beyrek'in dengi
Şah İsmail yarı Arab-ı Zengî
Leylâ da bir zaman Mecnun'un dengi
Onlara da İmdat eden olmadı

Bundan başka diğer bir Kerem ile Aşî basmasında (Kerem ile Aşî, Bozkurt Kitabevi, 1949, İstanbul, s. 75) bu kıta şöyledir:

Akkavak Kızı da eyledi cengi
Şah İsmail yarı Arapözengi
Leylâ da bir zaman Mecnun'un dengi
Onlara da İmdat eden olmadı

Kerem'in on altıncı yüzyılda yaşadığını biliyoruz; (Bk. Şükrü Murat Elgin, Kerem ile Aşî Hikâyesi, 1949, s. 64). Akkavak Kızının bu hikâyeye girmesi için ondan daha eski olması gereklidir. Akkavak Kızı hikâyesinin çok eskidenberi halk arasında söylenmediğini gösteren belirtilere bakarak, Dede Korkut'un meçhul sanatçısının esasen halk arasında yaşamakta olan bu hikâyeleri yeniden tasnif ettiği söylenebilir. Hikâyelerin kitaptan halka geçtiği ise iddia edilemez. Yüzyıllar boyunca

birçok değişikliğe uğraması da diğer folklorik edebiyatta görülen bir olaydır. Dede Korkut üzerinde yüzyıldanberi çalışılmaktadır. henüz işin sonu alınmış değildir. Yeni yeni yayımlar ile Dede Korkut kitaplığı zenginleşmektedir. Daha geçen yıl iki çok önemli kitap çıkarıldı (Bk. Ettore Rossi, Kitabı - Dede Korkut, Vatikan 1952), (Fahreddin Kırzioğlu, Dede Korkut Oğuznameleri, İstanbul, 1953).

Şimdiye kadar halk arasında söylenen on kadar Bamsi Beyrek varyantı yayımlandı. Bunlardan sonuncusu Zile rivayetidir. Bu rivayeti bana anlatan elli yaşlarında bulunan Hatice hanım, türükçülerinin daha çok olduğunu, fakat şimdi hatırlayamadığını söyledi. Belki de bildiği haldе açıklayamadığı bir sebepten dolayı yazdıramadı.

Ben de çocukluğumda Tepegöz'ü dinlediğimi hatırlıyorum.

Folklorcularımızın bu hikâyeler üzerinde araştırmalar yapmaları ilerisi için faydalı olur.

Dede Korkut bibliyografyası için yukarıda adı geçen Kırzioğlu ile Gökyay'ın kitaplarına bakmalıdır. Gelecek yazılarımda cönklerden (saz şairlerinin el yazması şiir defterleri) topladığım Dede Korkut şiirlerini yayınlıyacağım. Aşağıda Bamsi Beğrek'in Zile rivayetini veriyorum.

::

Bir padişahın hiç çocuğu olmamış. Bir gün balasına demiş ki: — Lala, senin ile tebdil kıyafet olarak gezek. Lalası ile seyahata çıkmışlar. Giderken bir çeşme başında oturmuşlar. Padişah: — Lala, bir kahve pişir, içek, demiş. O sırada bir derviş çıkmış. — Selâmünaleyküm padişahım, demiş. Padişah: — Ve aleyküm derviş baba, demiş, benim padişah olduğumu nerden bildin, demiş. Derviş: — Senin padişah olduğumu bilmezsem yazık benim dervişliğime, demiş.

— Öyle ise benim gönlümdeki muradı da bil,

— Padişahım, senin evlâdın yok. Al sana bir elma. Yarısını sen ye, yarısını sultan hanıma, kabuğunu da Kanbertay'a verinlz, demiş, dokuz ay sonra erkek evlâdın olacak. Ben gelmeden adımı koyma, demiş derviş, kaybolmuş.

Elmanın yarısını kendisi, yarısını karısı, kabuğunu da taya vermişler. Allah bunlara bir erkek evlât vermiş. Ahurdan seyis fırlamış: — Bir erkek tayımız oldu, demiş. Padişah donanımlar yapmış.

Çocuk adsız olarak yedi yaşına gelmiş. Çocuk mektebe gidince arkadaşları: — Adsız bey, diye alay ederlermiş. Çocuk ağlayarak eve gelmiş, annesine, babasına: — Benim adım ne ise söyleyin, bana adsız bey, diyorlar, demiş.

Vezir: — Padişahım, bu derviş gezgin bir adam. Bu gün burada, yarım orda. Siz bilirsiniz amma bu çocuğun adını koysanız iyi olur, demiş.

Padişah düğünler kurmuş, mevlütler okutmuş. Çocuğun adını koyacağı sırada derviş çıkagelmış. Derviş görünce padişah karşılaşağa koşmuş, ayakna kapanmış.

Derviş çocuğun adını «Beğ Bögrek», atın adını «Dengiboz» koymuş. Atın kulağına üç ihlâs okuyarak: — Bu çocuğun emaneti senin, diyor, kayboluyor. Meğer derviş Hızır Aleyhisselâm imiş.

Bir gün Beğ Bögrek, oynarken çeşmede su dolduran ihtiyar bir kadının desdîsini elindeki yay ile nişan alarak deliyor. Kadın: — Ah, oğul sana nasıl intizar (bed-dua) edeyim. Padişah seni almış yaşında güç hal ile budu. Ne diyeyim, bir şeycikler diyenem. sararıp solasın, Akkavak kızına âşık olasın.

Önce çocuk rüyasında Akkavak kızını görüyor. Kızın elinden bir bardak su içiyor, ona âşık oluyor. Ondan sonra çocuk günbegün sararıp soluyor, Babası doktorlara gösteriyor, çare bulamıyor. Bir gün ilân ediyor: — Oğlumun hastalığını kim iyi derse onu dünya malına garik edeceğim.

Vezir oğlandan hakkı öğreniyor. Oğlan: — Babam Akkavak kızını bana alır, almazsa kendimi öldürürüm, diyor. Vezir vaziyeti padişaha anlatıyor. Padişah ta vaktiyle bu kızı sevmiş, alamamış imiş.

Padişah: — Ben onu alamadım ki o al-

sın, diyor.

Beğ Bögrek babasından izin ve bir heybe altın alarak yola düşüyor. Dengiboz'a: — Beni Akkavak kızın memleketine götüreceksin, diyor. Dengiboz Hızır'dan tenbihli olduğu için bunu ondan rica ediyor. Yanına vezirin oğlunu da alarak günlerece yol alıyolar. Bir gün bir dağda bir koca karının evine misafir oluyolar. Kadına işi anlatıyolar, o da: — Aman oğul, diyor, bu kız pek yamandı. Şimdiye kadar kimse onunla boy ölçüşemedi. Onun âşıkları hep öldüler. Kafalarının kız bir kale yaptı. Korkarım senin de başına bir felâket gelsin.

Oğlan ısrar ediyor, kadın, kızı elçi gönderiyor. Sabahleyin kadın kızın konağına gidiyor. Kız: — Peki gelsin, diyor, yalnız benim üç şartım var: Onları yaparsa ona varam, yapamazsa kalenin şurasında bir gecek kaldı. Onun kafası ile orayı kapatırım. Şartımın biri benim ile at koşurma yarış, biri güleşme, birisi de kırk arşınlık hendeği atlama.

Kadın dönüyor. Oğlan razı oluyor, gidiyor Dengiboz'a yalvarıyor: — Ne olursa senden olur, diyor.

Akkavak kızının yüzü nikaplı imiş, yoksa yüzünü gören güzelliğinden bayılmış. Ertesi sabah hendeği atlıyolar. Akkavak kız hendeğin kenarına düşüyor. Oğlan da hendeğin kırk arşın öteye atlıyor. Daha ertesi gün güleşte kız yeniliyor. Orada bulunanlar, pay bu yiğidindir, diyorlar. Yarışta da oğlan kazanınca: — Daha bir diyeceğim kalmadı, diyor.

Kızın babası, düğünü burada yapalım, sonra kızı götürürsün, diyor. Oğlan da razı oluyor. Sonunda Ak Memleket'in padişahı olan kızın babası, kızına kırk deve yükü eliaz yükletip kırk hizmetçi ile oğlana veriyor. Oğlan memleketine geliyor. Memleketin kenarına gelince çiftçilerin öküzlüğünü beyaz yerlerine kara çuval çektiklerini görüyor. Oğlan çiftçilere soruyor: — Padişahımızın oğlu bir kızı âşık oldu, gitti, o da yasa düştü, diyorlar. Oğlan: — Haydi, padişahımıza müjde verin, oğlun geliyor deyin, diyor. Onlar da koşa koşa padişaha gidiyorlar: — Padişahım, müjde... diyorlar fakat bir türlü söyleyemiyorlar. Vezir soruyor: — Yoksa Beğ Bögrek mi geliyor, diyor. Adam başı ile tasdik işareti veriyor. Padişah bir büyük askerle karşı çıkar-

yor. Oğlunu alıp saraya getiriyor. Akkavak kız padişahın eteğini öpüyor. Düğün hazırlığı başlıyor.

Beğ Bögrek, babasına: — Babâ, diyor, benim vadem vardı, ben bu kızı alırsam düğünümü av eti ile yapacağım, demiştim. Şimdi onu yerine getireceğim, diyor. Babasından müsaade alarak kırk arkadaşı ile ava çıkar. Gide gide büyük bir koruya gelyolarlar. Atlarını orada bırakarak yemeklerini yedikten sonra uykuları gelyolar. Uyuyorlar, Korunun sahibi kiral, talasına: — Lala, dübürünümlü getir de koruya kimse girmiş mi bakayım, diyor. Bir de ne görsün, kırk at yayılıyor, kırk yiğit te çayırda uyuyor.

Kiral: — Lala, git bunların atlarını ahıra çek, adamları da zindana koyuyor. Fakat Beğ Bögrek'in babasının azat ettiği bir köle bu kiralın talası olmuş imiş.

Lala atları tutuyor. Yalnız Dengiboz kaçıyor. Adamları da zindana koyuyor. Fakat Beğ Bögrek'i tanıyor. Beğ Bögrek, kendisini salıvermesi için yalvarıyor. O da bırakıyor «Baban seni kurtarır» diyor.

Senede bir hamama gitmek için, dışarı çıkarılmış. Bir sene tamam olunca dışarı çıkıyorlar. Hamama giderken Beğ Bögrek: — Arkadaşlar, siz gidin. Ben kalamı burcuna çikip Oğuzelne bir bakayım, Oğuzelinden sen yellerden Akkavak kızının kokusunu alayım, diyor. Oğuzel de kendi memleketi imiş. Arkadaşlarının yalvarmalarına kulak asmayor, ayrılıyor. Saç sakal birbirine karışmış, burçta oturuyor. Uzaktan büyük bir kervanın geldiğini görüyor. Kervan başına bir mâni söylüyor:

Oğuzellerinden beri gellersin
Kasavat gönlümün gamını alırsın
Benim şah babam nasıl bilirsin
Eğlenin bir habar verin yolcular

Diyor.

Kiralın kızı orada gezerken bunları duyor. Kervan başı mâniyi duyuyor. Orada kılere: — Buna kim cevap verirse önde gidin katırı ona vereceğim, diyor. İçlerinde bir Keoğlan varmış: — Ben cevap veririm diyor.

Ben bir ulu bezirgânım kalmam yolundan
Ahırım satırım dünya mabından
Gellsim sorarsan Oğuzelinden

Söyle yiğit kelâm gelsin dülinden.

Diyor. Keoğlan adını soruyor. Beğ Bögrek te:

Çıktım dağ başına derbendî irak
Bir dalga geldi de ehs eflî yürek
Babam padişahıdır, ismim Beğ Bögrek
İletin bir habar verin yolcular

Keoğlan:

Padişah babanın belli büklüldü
Gözünün geçerli yere döküldü
Kulun kölen mezad oldu satıldı
Baltacı oğlu Kel vezir de babamın yortna oturdu

Bögrek bunu eşidince teessüründen kendini aşağı atarken kiral kızı kolundan tutuyor: — Evli misin, bekâr mısın, diyor. Beni alacağına söz ver, seni bu zindandan çıkarayım, diyor. O da söz veriyor. Gece zindancı uyurken kız, oğlunu kaçırıyor. Ve şöyle tenbih ediyor: — Babamın memleketine git, asker al gel. Kırk arkadaşım vardı, onları isterim, biri eksik olursa kabul etmem, kiralın kızını isterim yerine, versin, de, diyor.

Beğ Bögrek'i kaladan aşağı ipe sallıyor. İpe yetişemiyor. Kız ne yapalım, derken Beğ Bögrek cebinden bıçağını çıkarıyor, ipi kesiyor. Aşağı düşüyor. Orada şunu söylüyor:

Yüksek idi düşdüğüm yer, tutmaz oldu
dizlerim
Kıl büdüdü, görmez oldu gözlerim
Bir senedir zıandan dibi düzlerim
Tez yetiş benim Dengiboz'um yetiş

Diyor. Dengiboz oralarda dolaymış, kaçarak gelyor. Meğer ormanda Bögrek, atın gemini eğerin kayışına takmış imiş. Dengiboz dile geliyor: — Beğim, diyor, bir senedir ben neler çektim. Dizime kadar suya girdi isem su içtim. Dizime kadar ota girdi isem ot yedim. Bir defa şu eğer kaldırı da sırtına bat. Bögrek eğer kaldırıyor. Bir de ne görsün, Derisi ile beraber kalkıyor. Hayvana çok acıyor.

Dengiboz: — Ne ise, turnağımdaki şu tozu al da sırtına ek, diyor. Alıyor, ekliyor. Yaralattı iyi oluyor. Ata biniyor. Memleketine geliyor. Babasının gözleri kör olmuş, sarayı vezirler almışlar. Eskiiler unutulmuş. Kel Va-

Cemalî'nin Hüma ve Hümayun Adlı Eseri

HAKKINDA BİRKAÇ SÖZ

Yazan: Hayri AKYÜZ

Onbeşinci yüz yıl şairlerinden olan Cemalî hakkında pek az bilgiye sahip bulunuyoruz. Bu zat hakkında malumat veren bazı kaynaklar onun Karamanlı, tezkere sahibi Riyâzî ise Bursalı olduğunu söylerler.

İkinci Murat, Fatih ve İkinci Beyazıt devri şairlerindenidir. Mezarı İstanbul'da Edirnekapısı haricinde Emir Buharî Tekkesi yakınındadır.

Hüma ve Hümayun adlı eserini, Osmanlı müellifleri Fatih adına, Keşf-üz Zunun ise İkinci Beyazıt namına yazdığını kaydeder.

Üsküdar'da Hazretî Hüdayî kütüphanesinde de «Miftah-ül Ferac» adlı bir manzumesi vardır.

«Aldı gönülüm su gibi bir dilberin
didârına
Tür-î Mûsâdan beter yandım tecellî
narına»

zir de Akkavak kızı almak üzere düğün yapıyor.

Akkavak kızı önünde bir bardak zehir. Son dakikaya kadar Böğrek gelmezse kendini öldürecekmis. Böğrek'in geldiğini öğrenince Kel vezir kaçıyor. Babası seviniyor. Oğlunu yerine geçirmek istiyor. Böğrek, kırk arkadaşını kurtarmadan hiçbir şey yapamayacağını söylüyor. Yanına bir tabur asker alıyor. Kiralın mülküne gideyor: — Benim kırk atım ile kırk adamımı sen nasıl olur da zindana atarsın, diye dayatıyor.

Kiral korkuyor, emir veriyor: — Adamlarını ve atını veriniz, diyor.

Böğrek: — Adamlarımdan biri eksik gırkarsa kabul etmem, Onun yerine kızını alırım, diyor. Zindanımdan otuz dokuz adam çıkarıyor. Kirala haber veriyorlar. O zaman kiral kızını veriyor. Böğrek kızla ve arkadaşları ile dönüyor. Sarayda düğün başlıyor. Kiralın kızını Kel Vezire veriyor. Kendisi de Akkavak kızı ile kırk gün kırk gece düğün edüp evleniyor. Yeyip içip muratlarına eriyorlar.

beyti onundur.

Fatih Mehmet ve Beyazıt namlarına eserler yazan Cemalî'den bahsetmek, eski tezkirecilerden başlayarak bugüne kadar devam eden bir yanlışlığı tashih için de zaruridir. Çünkü bütün menbalar bu Cemalî ile onördüncü asır şairi Şeyhoğlu Mustafayı birbirine karıştırmışlardır. Şeyh-Zade makalesinde bu yanlışlığa temas etmişse de Cemalî'nin şahsı ve eserleri hakkında malumat elde edemediğinden meseleyi izah edememiştir. Diyen Sayın Prof. Fuat Köprülü (1) Cemalî'nin 850 de İkinci Murat namına yazdığı Gülşeni Uşşakın İstanbul Üniversitesi kütüphanesi Yıldız yazmaları arasında bulunduğunu, Miftah-ül Ferac adlı bir mesnevisinin de Hüdayî kütüphanesinde olduğunu söylemekte ve fakat Cemalî'nin Fatih Mehmet ve Beyazıt adlarına yazdığı eserlere hiç temas etmemektedir. Ancak, Fatih namına yazılan eserin Hüma ve Hümayun adlı bir mesnevi olduğunu söyleyen Sayın Profesörün bu eseri tetkik etmediği anlaşılıyor.

Hâlen ikinci bir nüshasının mevcut olduğunu zannettiğim Cemalî'nin Hüma ve Hümayun adlı eseri dedemden belki de onun babasından intikal edegelmekte ve kütüphanemde bulunmaktadır. Mânen de büyük bir kıymetli hâiz olan bu eser ne Sayın Profesör Fuat Köprülü'nün ve ne de Osmanlı müellifleri ve Keşf-üz Zunun'un kaydettiği gibi Fatih veya İkinci Beyazıt adına yazılmış değildir.

Hüma ve Hümayun adlı eserin buna ait bölümünde «Der nââtı Sultan İbni Sultan Murat binî Muhammet Han Hallede Mülkehu» başlığı ile eserin İkinci Murat namına kaleme alındığına dair serahat vardır.

«Murat Binî Muhammet Han ki zâtı

Aluptur kadrine haktan beratı» mısraları Hüma ve Hümayun adlı eserden alınmıştır. Bu dahi gösteriyor ki Cemalî'nin Hüma ve Hümayun'u Fatih ve Beyazıt adına

Adet ve An'anelere Göre:

Susehri Köylerinde Düğün

(Bu yazının ilk kısmı 52 nci sayımızda çıkmıştır.)

Yazan: Şükrü POLAT

Perşembe günü sabahleyin erkenden güveyi hususi bir törenle hamama götürülerek yıkatılır ve yine törenle giydirilerek eve getirilir.

Bugün gelin oğlan evine getirileceği için, herkes düğün olmak için hazırlanır. Köyümüzde gelin getirmeğe atlarla gidilir. Gelinin atı düğünçülerinininkinden ayırtılması için özel bir şekilde donatılmış olması şarttır. Bunun için de atın boynuna bir metre asma ile başına iki yazma takılır.

Gelin getirmeye gidecekler, sabahleyin erkenden erkek evinde toplanır. Yolculuk için her şey hazırlandıktan sonra, erkek evinde toplanmış olan düğünçüler derli toplu olarak kız evine hareket ederler. Hareket esnasında kadınlar geride erkekler ilerde olarak giderler. Yolda davullar dövülüp zurnalar ötürülürken genç delikanlılar da önde cirit oynarlar. Düğün alayı kızın köyüne yaklaştığı zaman silâh sesleri ile, geldiklerini köylüye duyururlar. Köye giren düğünçülerin yollarının dar yerine bir sırak konur. Eğer düğünçülerden biri atını bu sıranka atlatırsa ne ala. Alılatamadığı takdirde o sırağı koyan kimselere düğün sahibi bahşış verir. Onlar da buna mukabil yolu açarlar.

Gelin evine gelen düğünçüler özel bir şekilde karşılanarak hazırlanmış olan odalara oturtulur. Gençler ise beraberlerinde getirmiş oldukları çalgılarla bir meydanda millî ve mahallî oyunlar oynarlar. Ve bunu müteakip güreşler tutarlar.

Oğlan evi tarafları bu gibi faaliyetler

değil, İkinci Murat namına yazılmıştır.

Şimdilik eserin çift sütunluk 236 sahife ve 140 faslıdan mürekkep olduğunu, Münacat, kitabın yazılış sebebi, Sultan Murad'a Kaside, Nâât, nasihat ve aşkın nev'ileri tarif edildikten sonra matlaî destane başlandığını haber verelim.

Manzum olarak yazılan bu hikâyesinin Hüma ve Hümayun'dan başka Dader, Hümarâ, Kerden, Behzat, Reften, Daden, Perizat, Aşık Sîden gibi kahramanları bulunduğunu söyleyelim.

(1) Fuat Köprülü Yeni Türk Mecmuası

yaparlarken kız evi halkı da sabahtan erken kalkarak hazırlık yapmaya başlarlar. Sabahtan erken kalkan kız namazını kılarak gelinlik elbiselerini giyinmiş bulunur. Erkekler dışarda şenlikler yaparlarken kadınlar da düğün evinde çeşitli eğlenceler tertip ederler. Bu eğlencelerden sonra gelini götürme zamanı yaklaştığı için düğün evinde baş bağlama töreni yapılır.

Bakırdan bir kap ters çevrilerek gelin bunun üzerine oturtulur, yazması başından alınır. Gelinin açık başına adet ve ananelere çeşitli gıda maddeleri dökülerek bağlanır. Bu işlemlerden sonra ipek kumaştan yapılmış duvak gelinin başına geçirilir. Duvak takıldıktan sonra gelin annesinin ve babasının elini öper. Baba ve annesinin elini öpen kız tekrar duvaklandığı yere getirilir. Artık her şey hazırlanmıştır. Gelin iki kadının gözetiminde ve çalgıcı tarafından şu türkü söylenerek kapıya getirilir.

Allaha ismarladık anam sızl,

Babam unuttuk samım sızl,

Süt ekmek hakkını hep helâl eylen,

Ölmezsek yoklarız, her vakit sızl.

Gelin kapıya getirildiği vakit, bütün düğünçüler hazırlanmış bir durumdadır.

Donatılmış olan gelinin atı üzerine bir çocuk bindirilir. Çocuk güveyin velisinden bir bahşış almayışın indirilmez. Bütün düğünçüler atlarına bindikten sonra hazırlanmış olan gelin de iki erkek yardımıyla donatılmış ata bindirilir. Gelinin ata bindiren bu iki adam oğlan evine kadar tutarak götürürler. Gelin yolda giderken duvağı ile tanır. Çobanlar yolda gelinin önüne bir koç çıkarırlar. Eğer gelin atın üzerinden eğilerek bu koçu yukarı çekerse koç gelinin olur. Aksi takdirde çobana düğün sahibi bahşış verir. Yolda gelindiği gibi gidilirken de çalgı çalınarak bir hangem halinde köye varılır.

Gelin evin önüne vardığı zaman, güveyi ve savdıcı evin üzerindedirler. Bu anda savdıcı cebinden çıkardığı çerezli gelinin başına saçar. Çocuklar hemen bu çerezli kapışırılar. Gelin attan indirildikten sonra kaynanasının elini öptürülerek orta direğin dibine direndirilir. Kaynatasının elini öptükten sonra istil-

rahada bırakılır.

Bundan sonra gelin getiren düğünler dağılır. Yalnız davul ve zurna, her evin önünde birer birer davul çalarak bahış ararak düğün sona erdirir.

ÇIĞIN TÖRENİ

Akşam olunca savdıç güveyi, bütün düğüne iştirak eden erkeklerin oturdukları bir odaya götürür. Güveyi orada bütün büyüklerin ellerini öptükten sonra kapının yanında elpençe durur. Evvelâ oğlanın velli getirdiği hediyeyi güveyin omuzuna atar. Bu hediyeler şunlardır: (para, kumaş, çorap ve ayakkabı) gibi hediyelerdir. Güveyin ve'lisinden sonra diğer düğünler de hediyelerini vererek çıkarlar. Artık yatışı geçmiştir. Onun için güveyi yatacağı evin kapısına delikanlıların kolları arasında getirilir. Güveyi içeri atılacağı zaman arkadaşları onun arkasından yumaruk vurup, itip kakarak içeri iterler.

ZİFAF (GERDEK) GEÇESİ

Güveyi içeri atıldıktan sonra savdıçından aldığı malûmatla hareket etmeğe başlar. Güveyin yatak odasında gelin, gelinin yengesin-

den başka kimse bulunmaz. Güveyi içeri girince (yenge) kızı ona teslim eder. Birçok dualar ettikten sonra oradan ayrılır. Güveyi ile gelin yalnız kaldıkları zaman birbirlerinin ellerini sıkarak hasretliklerini giderirler. Bundan sonra ikisi berden Tanrıya yakararak namazlarını kılarlar. Güveyi namazı müteakip gelinin duvağını çözmeğe başlar. Duvak çözülmüce gelin ve güveyi tatlı tatlı sohbet etmeğe başlarlar. Gelin evden getirmiş olduğu tatlı yemekleri bu konuşma esnasında yerir. Sohbetler de bittikten sonra sıra soyunmağa gelir. Bu anda kız kaçıcı, erkek ise yakalayıcı durumdadır. Çeşitli sevişme oyunları oynadıkları sırada, birbirlerini de soyundurmaya başlarlar. Soyunmayı müteakip çeşitli samimi hareketler yaptıktan sonra cinsi birleşmeyi temin ederler. Bu cinsi birleşme esnasında kızın kızlık alametini muhafaza etmediği de çok mühimdir. Muhafaza etmisse ne ala aksi takdirde o kız sabahleyin rezil bir halde babasının evine gönderilir. Bir daha o kız cemiyetin karşısına çıkamaz. Bu suretle kızın temiz ailesine de leke sürülmüş olur.

DÜĞÜN ERTESİ (Gelin görme)

Cuma günü savdıç, güveyi yanına alarak akşama kadar misafir eder, hiç onun evine gitmez. Çünkü düğün evinde bugün köyün kadınları yeni gelini görmek için toplanmış bulunurlar. Gelin bu toplanmış olan kadınlara ellerini öper. Bunu müteakip millî ve mahallî oyunlar oynanır.

Düğün konusunun başında adı geçen ihtiyar kadın gelinin kaynanasından başlamak üzere, meclisteki diğer kadınlardan gelin için elindeki tepsiye para toplar. Buna mukabil de oradaki kadınlara kahve ikram edilir. Bu tören de sona erdikten sonra herkes evine dağılır. Bu suretle de düğün sona ermiş bulunur.

Eve gelen geline birkaç gün ış gördürülmez. Aynı zamanda gelin kaynana ve kaynatası ile uzun bir zaman konuşmaz. Meramını evin çocukları ile anlatır.

Düğün bittikten onbeş gün sonra güveyi kaynana ve kaynatayı görmeğe gider. Giderken bütün aile efradına hediye götürmeyi ihmal etmez. Eve varınca ilk iş kaynana ve kaynatasının elini öpmek olur. Güveyi bir gün orada kaldıktan sonra ertesi gün kendi evine gelir. Güveyden sonra da gelin babası evine giderek bir hafta kadar orada kalır.

PERİŞAN DURUMUMUZ VE YUGOSLAV FOLKLOR TRUPU

Bizim, senelerdenberi yırtındığımız mevzuda Yugoslavların nasıl muvaffak olduklarını geçen ayın son haftası zarfında Ankarada ve İstanbulda görmek fırsatını bulduk. Yugoslav Millî Halk Dansları Topluluğu, her cepheden muvaffak olmuştur. Bizim, bundan ders almamız lazımdır. Millî Eğitim Bakanlığı, artık millî halk dansları konusunda uykudan uyanmalıdır.

Oysa ki, bizim millî danslarımız, musikimiz, bütün Avrupa ve Asya milletlerinin rakslarından daha zengindir. Fakat, hâlâ derlenip, resim ve semalarla, film ve fotoğraflarla tesbit edilememiştir. Koca Türkiyede, o da Devlet Konservatuvarında bir tek millî danslar öğretmeni vardır. Bu da birkaç bölgedeki tetkiklerini ancak kendi parası ile yapabilmıştır. Ne hazin.. Ne hazin..

Elbet bir gün gelecek, bir millî eğitim bakanı bu milletin harsına, millî kaabiliyetine inanacak, biz de bu davayı halledeceğiz. Bekleyelim bakalım.

Gelenekler, Görenekler:

Kız Kaçırma

Yazan: Mehmet KALKANOĞLU

Köylerimizde pratik bir evlenme şekli var: Kız kaçırmak. Çok masrafsız, fakat çok tehlikeli bir âdet ve an'ane olan bu kız kaçırma hâdiseleri, büyük faciaların doğmasına sebebiyet verebilecek bir gelenektir. Kasabalarımıza, şehirlerimize kadar giren bu gelenek, bizim millî bir düğünümüzdür. Ta.. Asyalardan gelen bu an'ane unutulması imkânsız bir sembol halini almıştır. Kaçırılarda bir çok sebepler vardır. İyi niyete dayanmayan kaçırılarda ise kan dâvalarına daha ziyade yol açmaktadır.

Kaçırarak evlenme nekadur masrafsız ise, bir o kadar da külfetlidir. Esasen kaçırılarda kız tarafının ailesi efradının rızası hilâfına vuku bulmaktadır. Bu kaçırılarda ki sebepleri şu noktalardan incelemek lâzımdır:

1 — Samimi sevgiye istinat eden kaçırılardır.

Sevişmenin sonu evlenmeyi icabettiriyorsa kaçırılma veya düğünle almak lâzım geldiğine göre oğlan fakir, düğün masraflarını yapmaya, başlık vermeye kudretsizse kaçırılma yoluna başvurur.

a) Başlık kız kaçırılarda en büyük amildir.

b) Evlenecek gence kızını vermek istemiyen ailenin muhalefeti ikinci büyük amildir.

c) Malî iktidarsızlık son büyük amildir. Bu zorluklardan meydana gelen kaçırılarda kimsede fena bir tesir yaratmaz, tabii olarak telâkki edilir. Bu sebeplerden başka tehlikeli sebepler vardır ki, işte köylerimizde esas facia da buradan başlamış olur.

2 — İyi niyete dayanmayan kaçırılarda: Bu haller köylerimizde çok vukua geliyor. Hem facia doğuruyor, hem de bir ailenin yıkılmasına sebep teşkil ediyor.

a) Köyden köye kız kaçırılarda, köyün namusu ile telif edilir.

b) İyi niyete istinat etmeyen kaçırılarda intikamdan doğar. Intikam hissi bazan mesut bir evlenmeye giderken diğer taraftan saadet bir uğruma sürüklenir. Köylerimizde aile muhtileri arasında şöyle kin dolu fikirler vardır:

«Oğlum, gardaşının intikamını o zalimlerden al, kızlarını kaçır, karılarını kaçır. Yoksa evlâtlık hakkımı helâl etmem sana;»
«Onlar bizim göz bebeğimizi yediler, sen de onların namusunu çal.»

Bu öğüde zavallı köy delikanlısı köy köyüne itaat eder. Hasım ailenin kızının, karısının peşine düşer. Pınar başında gözüğe gelir, harman yerinde aşk itirafı, tarlada sevişmek tehlikeli bu oyunu derin bir aşka inkişâp ettirir ve saf kızcağızın kalbi dağılara çıkmış köyden köye sürüklenir ve böylece tehlikeli oyun başlar. Bu şekilde olan kaçırılarda bir de iyi tarafı vardır. Araya giren (arabulucu)ların tavassutu ile iki aile barıştırsa o zaman hakiki saadet başlamış olur. Bir taraf kin ve gayzını unutup, bir taraf da tehlikeden masun kılınmış olur.

Bu çeşit kaçırılarda nişan bozup kaçan kızlar, kocasından kaçan kadınlar da girer. Nişanı bozularak kaçırılan kızlar hakiki bir sevdanın yolcularıdır. Bu kaçırılarda iki tarafın ellerini de sarsar. Genç nişanlı erkeğin de izzeti nefsi rencide olur. Bunda kabahati kızın ebeveyninde aramak gerektir. Zira kızın rızası hilâfına nişanlaması pek tabii olarak bu hali doğurur.

Kocasından kaçan kadınlara gelince: Böyle bir hâdisenin şuyuu köyün namusunu parçalayarak ve köyde kocasından kaçan kari insanlık defterinden silinmiş olur. Bu nev'i kadınlar için dedikodu silsile halinde devam eder. Köyün ihtiyar ve mutaassip tabakaları bu dedikoduyu göyle tabir ederler:

«Köyün namusunu beş parak eтті, namussuz kadın»

«Rahatlık gözüne battı, zavallı namuslu kocasının da beş paraklık haysiyetini komadı..» İlah..

Bir zamanlar matbuat âleminde münakaşa konusu edilen tarihi bir gelenek olan kız kaçırılarda iki yönden ele alarak, birinci hayıra ikincisini de fenaya yormak gerektir. Tarih köşelerinde edatlarımız kız kaçırılarda, yasalarında kız kaçırılma mübahatı, mesut ve müreffeh yuvalar kurdular. Asırlar var ki

Konyada Tavus Baba Efsanesi

Yazan: Mehmet ÖNDER

Konya Meram bağlarının zevkini, Tavus Baba sırtlarından tadmak lâzımdır. Meram'ın meşhur (Gedavet — Gedâbâd) meltemi küfür küfür sırtı döğdükçe, zevk-i selim sahibi Konyalı buralara dökülür. Tandırda çevrilen kuzuların iştah verici kokuları arasında, işbilir ellerin kurduğu mey sofraları dolar boşalır: böylelikle sırtın yanbaşında mütevazî türbesinde ebedî uykusunu uyuyan Tavus Baba'nın ruhu birkaç kerre şâd edilir:

Bu Tavus Baba kimdir? Ne zaman, ne yapmıştır? Bunu kimse sormaz. Yalnız yaşlı bir iki ihtiyarın, masal gibi torunlarına anlattığı bir efsane vardır ortada... Bir zamanlar Hind diyarından gayet güzel bir kadın gelmiş ve bu sırtlara yerleşmiş. Güzelliği dillere destan olan ve çaldığı rebabla bilhassa mevlevileri mesteden bu kadın, sabahın erken saatlerinde sakımağa bağlar, güneş doğuncaya kadar devam edermiş. Kimse yüzü nü göremediği ve vuslatına eremediği için, Mevleviler O'nu sadece uzaktan dinler rebabın tathî nuğmeleri ile vecde gelerek tepenin eteğinde sema' ederlermiş. Birgün rebab'ın

sesi, ansızın kesilivermiş. Herkes merak ve endişe içinde tepeye koşmuş. Ağaç dallarından yapılan bir kulübede kırık bir rebabla, bir yığın Tavus kuşu tüyü bulmuşlar. Tüyler toplanarak gömülmüş ve üzerine bir türbe yapılmış. İşte «Tavus Baba» efsanesi budur..

Konya'da tetkikler yapmış olan müsteğrik V. A. Gordelevski'nin kanaatine göre, kadının vefatından sonra, Bektâşî cemaati O'na «Baba» unvanını vermiş ve bu Türbe'yi kutsal saymışlardır (Bak: Konya İrva ve İska Tarihine dair materyeller, Konya Mecmuası, Sayı: 18 - 19).

Tavus Baba'nın hüviyetini açıklıyan bir vesika şimdiye kadar ele geçmiş değildir. Esasen üzeri toprak damlı harap türbesinde de ne bir mezar taşı, ne de kitabe vardır. Bu zatın, ondört ve onbeşinci yüzyıllarda Konyaya geldiği ve Konyadaki bektâşî cemaatine «babalık eden bir «pir-i fanî» olduğu tahmin edilmektedir. Efsane'ye gelince, bu da Meram'a renk ve ruh veren tathî bir masaldır.

kız kaçırılmalar kavimler ve kabileler arasında kan döküldü. Bir saçı uzun türlü cinayetlerin müsebbibi oldu, köyde huzuru bozdu, köyün namusuna el uzatmış oldu.

Kaçırmaların fena taraflarının önüne geçebilmek için ilk düşünülecek şey iyi niyete dayanan nişan ve evlenecek erkeği saracak ağır âdetlerden vazgeçmektir. Zengin, kudretli âhlinin evladı zaten kız kaçırmaz, evlenmenin büyük külfetlerinden masumdur. Fakir kimseleri de kız tarafı gözetirse ağır şartları ileri sürmezse, her evlenecek genç düşünülür evlenmeye zaten taraftardır.

3 — Zorla kız kaçırılmalar tek taraflı arzû esasına dayanır. Erkek sever, kız sevmeyiz. Bu da bir pusu neticesi tehditle, zorla vukua gelir ki saadet hiç mesabesine iner ve iki aile hattâ bütün köy arasında bir kin vesilesi olur.

*

Kız kaçırılmaların ufak tefek âdetleri de yok değildir. Erkek bir çok arkadaşın

toplara, kızla konuştuğu vehile sözleşilen yerlere gider. Kız gündüzdün boğçasını hazırlamıştır. Erkeğin yanına gelir. Ya geceye iner yürürek veya araba, yahut atla erkeğin arkadaşlarının nezaret ve gözetildiği altında kaçar.

İki aile arasında bu kaçırma hâdiseleri bir açıklık meydana getirirse barışmak için en mühim zamanlar dîm bayramlardır. Kız ve müstakbel kocası ana ve babasının ellerini öper, araya giren büyüklere delâleti ile bu hâdiseye de unutulmuş olur.

Bir başka kaçırma da, seven delikanlı kız elde edebilmek için araya aracı kadın kor ve kadın oğlanın güzelliğinden, geçiminin iyiliğinden bahsederek kızın gönülünü çalar.

Kaçırma hâdiseleri harman mevsimi tarlada başlıyan aşktan sonra güz aylarında da ha çok vukubulur. Zaten düğünler de bu mevsime tesadüf ettirilmektedir.

Edebi Tetkikler:

Bilinmiyen Bir Şair mi?

Yazan: Cevdet ARSLANGÜL

Kıymetli araştırmacı Cahit Öztelli, Hisar dergisinin 42. sayısında «Aşık Âdile» başlıklı yazısında bu isimdeki bir kadın halk şairinden bahsediyor.

Öztelli'ye göre bu şair, bu güne kadar bilinmemekte imiş. «Geçen yüzyılın ortalarında yazıldığı içindeki tarihten anlaşılın» bir cümlede ÂDİLE ismine tesadüf olduğunu bildiren araştırmacı, yazısının bir yerinde de şöyle diyor: «Âdile'nin hayatı hakkında bilgimiz yoktur.» Bu şairin, Öztelli'nin elinde bulunan şiirlerinde «çapkın bir erkek edası» varmış, yani «şeheri aşkı terennüm» ediyormuş. Bu bakımdan hiç bir kadın halk şairine benzemiyormuş. Üstelik şiirleri de oldukça kuvvetli imiş.

Bu satırları yazanın yaptığı araştırmalar neticesinde edildiği kanaata göre, bu «Aşık Âdile» nin, bilinen Âdile Sultan olması kuvvetle muhtemeldir. Âdile Sultan da, halk şairidir, aynı zamanda yaşamıştır ve «Türk Şairleri» isimli eserinin birinci cildinde Âdile Sultan hakkında etraflı bilgi veren merhum Şadettin Nûzhet Ergun'un da dediği gibi «şairin kendisini alâkadar eden mevzuları havlı» şiirleri de bulunmaktadır. Âdile Sultan'ın şiirleri de kuvvetli değildir. Öztelli, Aşık Âdile diye bahsettiği şairin oldukça kuvvetli bir şair olduğunu söylüyorsa da, bizce bu hüküm doğru değildir. Zira örnek olarak gösterdiği şiirler çok zayıftır. Başkasına ait bir şiirin bazı mısralarını aynen alarak, bazı mısralarını ise hafifçe değiştirerek sözüm ona şair yazan bir kimsenin oldukça kuvvetli bir şair olduğunu

söylemek, her halde isabetli bir hüküm olmasa gerektir, kanaatindeyiz. Önce Gevheri'nin şiirini okuyalım:

Kara gözlü yarım ben gider oldum
Sakınp zulfünü yoldurmayı gör,
Ağlama sevdiğim yine gelirim
Hasretle aldım aldırmanı gör.

Sen benim açılmış gonca güllümsün
Sağ kalır gelirsem yine benimle.
Gündüz hayalimde gece düşümsün
Güllüne yad bülbül kondurmayı gör.

Kara gözlü yarım bana yanıp da
Gelene geçen beni sanıp da
Ağlayı ağlayı kabırlanıp da
Gül benzini sakın soldurmayı gör.

Gevheri de der ki sakın açılma
Yanıp da dilden bir sey kaçırma
Ellerin yanında göğüs geçirme
Düşmanı kendine güldürmeyi gör.

Bu şiiri, Efiâtun Cem Güney'in «Halk Şiiri Antolojisi» adlı kitabında bulabilirsiniz. Şimdi de Aşık Âdile'nin şiirini okuyalım:

Benim ala gözlüm ben gider oldum
Aduya belini sardırma sakın.
Ölmeye gittiyom yine gelirim
Hasretle alın aldırma sakın.

Sen benim açılmış gonca güllümsün
Ah çekme dilber bu gün de benimle.
Gündüz hayalimde gece düşümsün
Ellere saçın uçun verme sakın.

Âdile der rakiplere açılma
Hatâ edüp bir kez sözün kaçırma
Sakın el yanında göğüs geçirme
Düşmanı kendine güldürme sakın.

Netice: Yukarıda da söylediğimiz gibi, Öztelli'nin, Aşık Âdile diye bahsettiği bu şairin, Âdile Sultan olması ihtimali çok kuvvetlidir. Bu hususta son sözü, edebiyat tarihçilerine bırakıyoruz.

TÜRK DİLİ, TÜRK DÜŞÜN-
CESİ, TÜRK SANATI, HİSAR,
İSTANBUL, KÖY POSTASI VE
DEVİRİM GENÇLİĞİ
Dergilerini okuyunuz.

İstanbul Ait:

Bekçi Baba Destanları

— V —

İstinsah Eden: Naci KUM
Merhum Adana Müzesi Müdürü

FASLI KEMER
On iki aydır bir sene
Lutfu hüü yı olsene
Bir ayımız otuz gündür
Bir bir sayam dınsesene

İlk gecesi hayal olur
İkincisi hilâl olur;
Üçüncüde nuru artar
Dördüncüde melâl olur

Beşincide benzer yaya
Altıncıda artar maya
Yedinci gece fer verir
Sekizincide bak aya

Dokuzuncu gece râna
Onuncu gecede zıba
Onbirinci gece verir
Aleme nur ile ziyâ

On ikide şu'elenir
Onüçünde ziyalanır
On dördünde eder nuru
On beşinci bedrilenir

On altıda bulur noksan
On yedinci gece yeksan
On sekizde ay eksilir
Kudratine baksın insan

On dokuzda hece doğar
Yiğirmide nice doğar
Bir yıldızı daht vardır
Ay ile bilece doğar

Hem olunca yirmi biri
Az olur kamerin ferî
Gece yarısında doğar
Kıl yirmi ikide seyri

Yirmi üçte eğrilir
İki ucları sıvrılır
Yirmi dörtte ziyası az
Hüküm Hüdâdır devrilir

Yirmi beşte az olur nur
Yirmi altıda gider bedür
Yiğirmi yedide cana
Ziyası da noksan olur

Yirmi sekizine hilâl
Arz eder sahradan cemal
Ey benim ağa efendim
Yirmi dokuz hayal meyal

Doğmaz otuzuncu gece
Gör kudretli Hakki nice
Anada kalur eski ay
Böyle emretmiş ol yüce

Bir ayı tekmiş eyledik
Her gecesin bir bir dedik
Bağış olsun lütfü kerem
Sözü tamamen söyledik

K E Ç İ V E R

Kendimi umulma saldım
Deryayı hayrette daldım
Sizlere nakledeyim
Bir keçi oğlağı aldım

Yanımda gezmede şatır
Gözetir daima hatır
Ruzişeb benden ayrılmaz
Gece de benimle yadır

Damlar üstünde gezinür
Yabancı görse çözülür
Ayağım tapurtısından
Eve geldiğim sezinür

Bir gece beni bulmasa
Yüzün elimde sürmese
Ol gece deliye döner
Bir kere beni görmese

Gayetle severdi balı

Tırmanırdı buisa halı
İki aylık yavru İken
Ne güzel bitmiş sakalı

Keçimin tüyleri kaba
Adımı kodum akbaba
Keçi boynuzu yenmez mi
Tutağı benzer hunnaba

Bekçi elin öptüreyim
Fenerini kapırayım
Bekçi eğer oynadırsan
Bir çarıkman yaptırayım

Derunumda hiç bir gam yok
Asla sözlerimde kem yok
Bir keçi sid satıyoruz
Anı görmedik adam yok

Uşaklar ardına düşer
Karıncı misali düşer
Tah deyup beygirin sürer
Her kim anı görse şaşar

Bir tuhfa seyran reviş
Ağzında kalmamış diş
Nevşirivan hadimidir
Yüz elliyse varmış yaşı

Medhe sezadır ol geçi
Vasfedenin var mı suçu
Boyu benzer minareye
Gelmemiş sakalı sacı

Beygiri önüne katar
Elinde bir kamçı tutar
Hoca paşanın gülleri
Deyü söyler simid satar

Bekçinin kılıcı paş
Bağışlıştır sözümün aslı
Ey benim ağa efendim
Tamam oldu keçi faslı

Derlemeler:

Kırım Atasözleri

— VI —

Toplayan: Mustafa BERKE

Borç yiğitin kalpağının tozudur.
Bosalak (köpek yavrusu) sıy (ziyafet) köter-
mez (götürmez, kaldıramaz)
Boşa koydum dolmadı, doluya koydum almadı.
Boş gezenin baş kalfası.
Boş keseden, bereket versin.
Boş keseden, koyl çatalmaz.
Boş lakardı, terezeyi basmaz.
Boyacı küpüne dalmış, illiye benzemiş.
Boş torbaya at gelmez.
Boydan kesat, içi dolu fesat.
Böyle başa, böyle tiras.
Böyle cemaata, böyle hatlıp.
Böyle iş yılan kuyruk (uzun) olur.
Böylelere, eyvallah, ötekinden de illallah.
Boynu armut sapı gibi.
Boynuzun oldukta, türtüp kal.
Boynu bükük, süngüsi düşük.
Boynu olacağına, aklım olsun.
Boy, pos, göz, geri kalanı kuru söz.
Bu açlığın, bir tokluğu da olur.
Bu ceviz kabuğunu dolduramaz, bir meseledir.
Bu da buluttan nem kapan soyundandır.
Bu da donandı habundandır.
Bu da happını sapına karıştıran bir satıcıdır.
Bu da kesik kulak kurdum oğludur.
Budala, kızını maktar (metheder), dell
kendini!
Bugün buldum, bugün yerim, Hak kerimdir
yarına.
Bu günün işini, yarına bırakma.
Bugün ölen, bugün kömerler.
Bu iş daha çok su kaldırır.
Bu kadar kusur, kadı kızında da bulunur.
Bükemediğin eli, öp.
Bülbülün çektiği, dil belâsıdır.
Bu ne perhiz, ne de lâhana turşusu.
Bundan büyük, benden irik.
Bunlara da halk, «Sofular» demiş.
Bunu Allah ta, razı görmez.
Bunu ben söylemem, kara ciltli kitap söyler.
Bunu Koca bey yağması mı sandın?
Bunu kulağına küppe yap.
Bu olsa, olsa, tavşanın kart habasıdır.
Bu pahallığın, ot ucuzluğu da olur.

Burnu İstanbul kabağı gibi kabarmış.
Burnundan düşen, bin parça olacak.
Bu yağda, bir kıl olma.
Bu sığağa, kar mı dayanır?
Bu yokluğun, bir varlığı da olur.
Büyük işler, ağır, ağır konuşulur.
Büyük lokma, büyüklerin hakkıdır.
Büyük rakamlar, küçük rakamlardan olur.
Büyük söz söyleyeceğine, büyük lokma yut.
Buyur küpürüm, buyur.
Cahille söz anlatılmak, deveye dere atılmaktan
daha güçtür.
Cahil molâ dîn bozar, kodalak araba yol bozar
Canı ne kadar yıkılsa da, nıtrab yerindedir.
Can var, gam var, cansız yerde, ne var?
Canavarı, ne kadar beslesen, gözül dağdadır.
Can boğazdan gelir.
Can çekmez, kan çekmez.
Canda, garib can.
Can gafli yanında, sakat kalmakta bir min-
nettir.
Canına can, kanına kan.
Canı yanmış, Tanrısın kargar.
Canı yoğun, dîni yok.
Can pazarında, alış vertiş.
Çay (yazın) yılandan korkan, kuşın arkandan
(kahn lpten) korkar.
Cebine fare düşerse, başı paralanacak.
Cefa bilmiyen, sefa bilmez.
Cehennemden ateş alıp, nereyi yaktık ister-
tersin?
Cehennem, cehennem dedikleri, kırık kürek
sapı imiş.
Cehennem kütüğü kesildi.
Cehennem zebantisi kesildi.
Cemaat az olursa, cuma tez gelir.
Cemaatla ölümlü, hem cenaze, hem düğün.
Cemaat rahmet.
Cemaatten kaldığın, öldüğün.
Cemaatla yınırık, yağlı kuyruk.
Cennet, cennet dedikleri, karpuz, kavun işi
miş.
Cehennem, cehennem dedikleri, kırık arıy
(araba olcu) başı imiş.

Keloğlan Masalı

Tophyan: Salih SAN

Anlatanın adı ve soyadı: Ayşe Öner; Nerele olduğu: Besni'li; Nerede anlatıldığı: Besni'de, Yaşı: 14, NOT: Yaşlı bir Besni'li'den alınmış.)

Vakti zamanında bir karının bir kel oğlan varmış. Birgün zibillikte oynarken bir tane nohut bulmuş, bunu alarak hesaplamaya başlamış; Bir nohutun on nohut, on nohutun bir ölçek, bir ölçekten on ölçek olur deyip tek nohudu almış ve zengin bir adamın kapısı önüne gelerek durmuş.

Zengin ev sahibi kapıdan çıkarırken kapının önünde Keloğlan'ı görmüş.

— Ne istiyorsun? diye sormuş. Keloğlan, zengin adama:

— Benim beş yüz deve yükü nohudum vardı, Halebe giderken yolda haraçiller bizi soyarak nohutlarımızı aldılar, adamlarımı öldürdüler, elbiselerimi soyup kötü elbiseler giydirdiler, gözümü bağlayıp bir dağa koydular. Ben de kaçıp buraya geldim, demiş. Zengin adam, bunu hemen evine götürmüş, bir kat yeni elbise giydirmiş; beş on gün oturtuktan sonra Keloğlan,

— Bana izin verir gideyim? demiş. Zengin adam, Keloğlan'a bir at vermiş.

Cennete giden, cehennemden geçer. Cennete gitmek için, dünyayı hor görmek olmaz.

Cennet te, cehennem de insanlar içindir. Cömertliğin ölçüsü olmaz. Cennete gitse kazın deler, cehenneme gitse İbiden kırar.

Cennet olmazsa, cehennem gı... nu öper. Cennet kapısını, merhamet açar. Cevher kadriyi saraf, insan kadriyi adam bilir. Ceyiz karga diler, kızlık kendi diler. Cın karında bir nokta,

Cömertten bir gider, sarandan (kaskangtan) İld.

(Sonu var)

Keloğlan yola revan olmuş. Günün birinde Halebe varmış. Halep'te tüccarlardan «beş yüz deve yükü nohudum geliyor» deyip para almış. Bu adam şöyle zengin, böyle zengin diye herkes methetmeye başlamış. Birgün Halebin Vallsi de bunu yemeğe davet etmiş. Bu da daveti kabul etmiş.

Keloğlan hizmetçisine yirmi lira vererek:

— Bu paraları Valinin hizmetçilerine dağıt, demiş. Kendi önde, hizmetçisi arkada Valinin evine gitmişler. Davetten dönerken Keloğlan'ın hizmetçisi Valinin hizmetçilerinden birine beş lira, diğerine on lira ve ötekilerine de ikiser buçuk lira vermiş. Bir iki gün sonra Vali haber salmış. «Kızımı alıyorsa hiçbir mesarif etmeden kendine veririm» demiş. Bu da kabul etmiş. Düşümleri kırk gün, kırk gece sürmüş. Valinin kızını Keloğlan almış. Birgün Valinin kızı hamama gitmek için kocasından beş lira istemiş; kocası da hangi tüccara haber salmışsa kimse para vermemiş. Gayrı Keloğlan bu zamanlarda iyiden iyiye fakir düşmüş; odunları bile kalmamış. Evlerinin içindeki büyük tut ağacını keserek idare ediyorlarmış. Birgün yine ağacı keserken ağacın içinden altın almaya başlamış. Hemen bir değnek alıp duvara vurmuş. Değnek sesini duyan Vali hemen «Ne oluyor?» diye damadının evine koşmuş, Keloğlan,

— Benim beş yüz deve yükü nohudumu salmışlar da karşılığı bana bu kadar altın getirmişler, onun için döğüşüyorum, demiş. Parayı toplayarak içeri almışlar.

Keloğlan bir mağaza açıp ticarete başlamış. O tek nohudu saldığı yerden çıkarak «Beni zengin eden bu nohuttur» deyip ağzına atmış.

Yiyip, içip murazına geçmiş.

SÖZLÜK:

Haraçiller: Hıraçlar - Eşkiyalar. Revan: Kayulma. Herkez: Herkes. Verim: Vereyim. Salmış: Göndermiş. Muraz: Murat - Arzu. Zibillik: Süprün-tülük.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Küçük Cari Hesaplar

1951 İKRAMİYE PLANI

10 Bahçeli Ev

(Bir iki dairesi ve bahçeli Apartman)

40 tane	1.000 Liralık
40 »	500 »
100 »	250 »
250 »	100 »
500 »	50 »

Çekilişler: 1 Haziran, 24 Ağustos, 1 Kasım, 28 Aralık tarihlerinde yapılır.

TOPTAN

BUZ ihtiyaçlarınızı

İstanbulda 20669 numaralı telefona bildiriniz.

Lüleburgaz İslâm - Naci fabrikası tarafından en güzel içme memba suyundan imal edilen buzlar, gayet sıhhi ve temizdir. Siparişler zamanında yerine getirilir.

İstanbul toptan sipariş adresi:

TRAKYA - BANDIRMA PAZARI

Eminönü Balıkpazarı, Taşçılar, Kemirli sokak No. 2 - Telefon: 20669

AYRICA

En birinci Lüleburgaz çiftlik yağı Edirne beyaz peynirleri ve un üzerine toptan siparişler kabul edilir.

T. C. Ziraat Bankası

SERMAYESİ: 300.000.000 T.L.

Yurd içinde 388 Şube ve Ajansı, Dünyanın her tarafında Muhabirleri vardır.

Bu Yıl Vadesiz Tasarruf Hesapları İçin
8 ÇEKİLİŞTE: 8 EV, 2 TRAKTÖR
Ayrıca Dolgun Para İkramiyeleri
Her 150 liraya bir kur'a numarası